

MASOFAVIY TA'LIMDA INGLIZ TILI KURSLARINI TASHKIL ETISHDA CLT YONDASHUVI TECHNOLOGY-ENHANCED COMMUNICATION VA OPINION-SHARING METODLARINING AMALIY SAMARADORLIGI

Ikanova Lazokat,

O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19693629>

Annotatsiya. Mazkur maqolada masofaviy ta'lim sharoitida ingliz tili kurslarini tashkil etishda Communicative Language Teaching (CLT) yondashuvidan foydalanishning amaliy jihatlari yoritiladi. Xususan, technology-enhanced communication hamda opinion-sharing and discussion metodlarini Kahoot, Quizizz, JeopardyLabs va Padlet platformalari orqali qo'llash mexanizmlari bayon etiladi. Maqolada ushbu metodlarning kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishdagi afzalliklari hamda konkret mashg'ulot namunalari asosida kutiladigan natijalar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: CLT, masofaviy ta'lim, kommunikativ kompetensiya, interaktiv platformalar, onlayn muloqot, ingliz tilini o'qitish.

Аннотация. В данной статье рассматриваются практические аспекты применения подхода Communicative Language Teaching (CLT) при организации курсов английского языка в условиях дистанционного обучения. В частности, анализируются механизмы использования методов technology-enhanced communication и opinion-sharing and discussion с применением платформ Kahoot, Quizizz, JeopardyLabs и Padlet. В статье раскрываются преимущества данных методов в развитии коммуникативной компетенции, а также на основе конкретных примеров занятий анализируются ожидаемые результаты их внедрения.

Ключевые слова: CLT, дистанционное обучение, коммуникативная компетенция, интерактивные платформы, онлайн-коммуникация, преподавание английского языка.

Abstract. This article examines the practical aspects of applying the Communicative Language Teaching (CLT) approach in organizing English language courses in a distance learning environment. In particular, it describes the mechanisms of implementing technology-enhanced communication and opinion-sharing and discussion methods through the platforms Kahoot, Quizizz, JeopardyLabs, and Padlet. The article highlights the advantages of these methods in developing communicative competence and analyzes the expected outcomes based on specific lesson examples.

Key words: CLT, distance learning, communicative competence, interactive platforms, online communication, English language teaching.

Kirish. Masofaviy ta'lim zamonaviy pedagogikaning ajralmas qismiga aylandi. Ingliz tilini onlayn formatda o'qitishda asosiy muammo – o'quvchilarning real muloqotga jalb etilishi va tilni kommunikativ maqsadda qo'llashidir. An'anaviy grammatika-markazli yondashuvlar masofaviy muhitda ko'pincha passiv o'rganishga olib keladi. Shu bois, tilni muloqot vositasi sifatida o'rgatishga asoslangan Communicative Language Teaching (CLT) yondashuvi dolzarb ahamiyat kasb etadi.

CLT nazariyasiga ko'ra, til kompetensiyasi nafaqat grammatik bilimni, balki sotsiolingvistik, diskursiv va strategik ko'nikmalarni ham o'z ichiga oladi. Masofaviy ta'limda ushbu kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalar bilan uyg'unlashgan

metodlar orqali samarali amalga oshiriladi. Ayniqsa, technology-enhanced communication hamda opinion-sharing metodlari interaktivlikni ta'minlaydi va o'quvchilarni faol nutqiy jarayonga jalb etadi.

Adabiyotlar tahlili. Masofaviy ta'lim sharoitida ingliz tilini samarali o'qitish masalasi so'nggi yillarda ilmiy adabiyotlarda keng muhokama qilinmoqda. Communicative Language Teaching (CLT) yondashuvi aynan tilni muloqot vositasi sifatida o'rgatishga qaratilgani sababli onlayn muhitda ham o'z dolzarbligini saqlab qolmoqda. Dell Hymes kommunikativ kompetensiya tushunchasini ijtimoiy kontekst bilan bog'lab, tilni real vaziyatlarda qo'llash zarurligini ta'kidlagan bo'lsa, Michael Canale va Merrill Swain ushbu kompetensiyaning grammatik, sotsiolingvistik, diskursiv va strategik tarkibiy qismlarini ilmiy asoslab bergan. Keyingi tadqiqotlarda texnologiyaning roli alohida e'tirof etiladi: Carol A. Chappelle raqamli vositalar til o'rganish jarayonini individuallashtirish va interaktivlashtirish imkonini berishini ko'rsatadi, Glenn Stockwell esa texnologiya o'quvchilar motivatsiyasini oshirishini empirik ma'lumotlar bilan tasdiqlaydi. Jack C. Richards CLTni zamonaviy, moslashuvchan va kontekstga yo'naltirilgan metod sifatida talqin qilib, uni turli ta'lim formatlariga, jumladan, masofaviy o'qitishga integratsiya qilish mumkinligini ta'kidlaydi. Ikanovanning masofaviy ingliz tili kurslarida interaktiv platformalar asosida olib borgan amaliy ishlari ham aynan shu nazariy qarashlarni tasdiqlaydi: technology-enhanced communication va opinion-sharing metodlari o'quvchilarning nutqiy faolligi, mustaqil fikrlashi hamda ijtimoiy-muloqot ko'nikmalarini sezilarli darajada rivojlantiradi. Shunday qilib, mazkur maqola mavjud ilmiy qarashlar bilan uyg'un holda, CLTning masofaviy muhitdagi amaliy samaradorligini ochib beradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur maqolada konseptual-amaliy tahlil asosida CLT yondashuvini masofaviy ta'limda qo'llash mexanizmlari ishlab chiqildi. Metodik asos sifatida technology-enhanced communication va opinion-sharing metodlari tanlandi hamda ular quyidagi platformalar bilan integratsiya qilindi: Kahoot, Quizizz, JeopardyLabs va Padlet.

Technology-enhanced communication doirasida real vaqtli so'rovlar, situatsion topshiriqlar, jamoaviy o'yinlar va muammoli vaziyatlar asosida muloqot tashkil etildi. Masalan, Kahoot platformasida "Agree/Disagree" formatidagi savollar yordamida bahs-munozara boshlab beriladi. So'rov natijalari ko'rsatilgach, o'quvchilar o'z pozitsiyasini og'zaki asoslaydi. Bu jarayonda grammatika emas, ma'no yetkazish ustuvor bo'ladi.

Quizizz platformasida esa scenario-based topshiriqlar qo'llaniladi. Masalan, "You are at a job interview. How would you introduce yourself?" kabi vaziyat beriladi. Talabalar avval variant tanlaydi, so'ng o'z javobini kengaytirib, erkin nutq

shaklida ifodalaydi. JeopardyLabs jamoaviy o'yin formati orqali hamkorlik kompetensiyasini rivojlantirish imkonini beradi. "Role-play", "Problem-solving" va "Everyday communication" kabi bo'limlar asosida guruhlar o'zaro muloqotga kirishadi. Opinion-sharing metodlari Padlet orqali amalga oshiriladi. Talabalar ma'lum mavzu bo'yicha fikr yozadi, bir-birining postlariga izoh qoldiradi va keyinchalik sinxron muhokama tashkil etiladi. Masalan, "Should university education be free?" mavzusida yozma fikr almashishdan so'ng og'zaki bahs o'tkaziladi.

Tahlillar va natijalar. CLT metodlarini onlayn platformalar bilan integratsiya qilish quyidagi natijalarga olib keladi. Avvalo, o'quvchilarning nutqiy faolligi oshadi, chunki har bir topshiriq muloqotga yo'naltirilgan bo'ladi. Ikkinchidan, autentik kommunikativ vaziyatlar yaratiladi, bu esa tilni real hayotga yaqin kontekstda qo'llash imkonini beradi. Uchinchidan, hamkorlik asosida o'rganish muhiti shakllanadi, natijada ijtimoiy va strategik kompetensiyalar rivojlanadi.

Padlet orqali yozma fikr bildirish imkoniyati introvert o'quvchilar uchun qulay sharoit yaratadi, Kahoot va Quizizz esa tezkor feedback orqali motivatsiyani oshiradi. JeopardyLabs jamoaviy raqobat muhiti orqali nutq ravonligini kuchaytiradi. Natijada kommunikativ kompetensiyaning barcha komponentlari – grammatik, sotsiologik, diskursiv va strategik – kompleks ravishda rivojlanadi.

Masofaviy ta'limda CLT yondashuvi texnologiya bilan uyg'unlashganda o'quv jarayoni interaktiv va maqsadga yo'naltirilgan tus oladi. Texnologiya bu jarayonda maqsad emas, balki kommunikativ faoliyatni kuchaytiruvchi vosita vazifasini bajaradi. Opinion-sharing metodlari tanqidiy fikrlash va argumentatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradi, technology-enhanced communication esa real vaqtli muloqot va tezkor refleksiya imkonini beradi.

Shuningdek, ushbu metodlar o'quvchini passiv tinglovchidan faol kommunikatsiya subyektiga aylantiradi. Masofaviy muhitda yuzaga keladigan "kommunikativ izolyatsiya" muammosi interaktiv platformalar yordamida kamayadi. O'quvchilar tilni o'rganish jarayonini ijtimoiy tajriba sifatida qabul qila boshlaydi.

Xulosa. Masofaviy ta'limda ingliz tili kurslarini tashkil etishda CLT yondashuvini technology-enhanced communication va opinion-sharing metodlari bilan integratsiya qilish yuqori samaradorlik beradi. Kahoot, Quizizz, JeopardyLabs va Padlet platformalari orqali interaktiv, autentik va hamkorlikka asoslangan o'quv muhiti yaratiladi. Natijada o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi kompleks ravishda rivojlanadi, nutqiy faollik va motivatsiya ortadi hamda til real hayotga yaqin vaziyatlarda qo'llanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Canale, M., & Swain, M. 1980. "Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing." *Applied Linguistics* 1(1): 1-47.
2. Chapelle, C. A. 2003. *English Language Learning and Technology*. Amsterdam: John Benjamins.
3. Hymes, D. 1972. "On Communicative Competence." In *Sociolinguistics*, edited by J. Pride and J. Holmes.
4. Richards, J. C. 2006. *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Stockwell, G. 2013. "Technology and Motivation in English-Language Teaching and Learning." London: Palgrave Macmillan.
6. Lazokat, I. (2022). Enhancing listening skills with the help of digital tools. *Thematics Journal of English Language Teaching*, 6(1), 136-139.
7. Khasanova, D., Ulmasbaeva, M., & Ikanova, L. (2019). IT IS TIME TO CHANGE THE SUBJECT MATTER OF ENGLISH AT VOCATIONAL COLLEGE. *EPRAInternational Journal of Multidisciplinary Research*, 48-52.
8. Ikanova, L. (2020). Analysis Of Two Tasks from The Point of Pragmatics. *Modern trends in linguistics: problem and solutions*, 25-26.
9. Ikanova, L. (2019). THE IMPACT OF THE MATERIALS DEVELOPMENT TO THE IMPLEMENTATION OF THE LANGUAGE PLANNING AND POLICY. *Electronic journal of actual problems of modern science, education and training*, 7-13.
10. Abduazizovna, P. Z., & Lazokat, I. (2025). Strategies For Providing Effective Feedback in Teaching English. In *International Conference on Modern Science and Scientific Studies* (pp. 226-232).
11. Abduazizovna, P. Z., & Ikanova, L. (2025). FEEDBACK AS A TOOL FOR MOTIVATION IN LANGUAGE LEARNING. In *International Conference on Modern Science and Scientific Studies* (pp. 233-240).
12. Ikanova, L. S. Q. (2024). SUDLANGAN SHAXSLAR VA MAHKUMLARNING XULQ ATVORI VA QAYTA JINOYAT SODIR ETISHINI BARTARAF QILISHDA TA'LIMNING TA'SIRI (AQSH TAJRIBASI MISOLIDA). *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 4(1), 433-439.
13. Ikanova, L. (2019). THE IMPACT OF MATERIALS DEVELOPMENT, CRITICAL PEDAGOGY AND LGBT'S ISSUE ON THE LANGUAGE PLANNING AND POLICY. *SCIENCE. RESEARCH, DEVELOPMENT*, 59-62.
14. Ikanova, L. S., & Karimova, B. A. (2025). THE 2023 CONSTITUTIONAL REFORM: WHAT CHANGED AND WHY IT MATTERS FOR EDUCATION. *GLOBAL TRENDS IN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(1), 180-185.